

JOAN MORRAL

IMPRESSOR

NORD, 22 :: TERRASSA

**ASSEGURANCES
CAPELLA**

SANT LEOPOLD, 98 :: TELÈFON, 109

**VIDA - INCENDIS -
ACCIDENTS MARÍ-
TIMS - ROBATORIS,
ETC., ETC.**

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY X - SEGONA EPOCA

NOVEMBRE - DESEMBRE DE 1928 :: N.º 56

SUMARI:

TEXT: El *Dinotherium giganteum* a Terrassa, per *J. Solà, Sch. P.*—
Recurrent la Catalunya Nova, per *Edmond de Vallparadís*.—Memòria
del curs 1927-28, per *Lluís Sarlé-Roigé*.—Crònica.—Anunciat d'Excursions i Conferències.

GRAVATS: Fig. 1.-Germen d'un 1.er Prem. inferior.—Fig. 2.-Prem 1.er
—Fig. 3.-P.² dret.—Fig. 4.-M₇ dret.—Fig. 5.-M² esquer.—Fig. 6.-M₇ esquer.—Fig. 7.-M² dret.—Fig. 8.-M₇ esquer.—Fig. 9.-M² dret.—Fig. 10.-M² esquer.—Fig. 11.-M₇ dret.—Pois. *Llobet*.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SANT ANTONI, 64

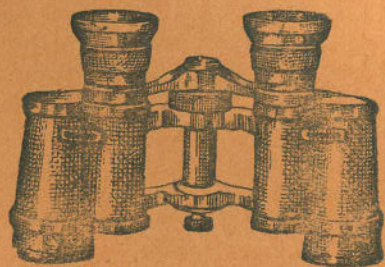
RAMON VANCELLS

SANT PERE 21

TERRASSA

ESTUDI FOTOGRAFIC

ARTICLES FOTOGRAFICS I D'ESPORT

Vda. de G. LLARGUES

BISUTERIA I OPTICA

Font-vella, 18 - Terrassa

Cafè - COLÓN - Bar

Esplèndit saló de billars

Cafè exquisit - Licors de marca

Plaça Vella, 12 i Cremat, 8 - Telèfon, 707 Terrassa

Confiteria
FARGAS

DOLÇOS - VINS - LICORS -
XAMPANY - PASTISSERIA.

Especialitat en servir
Casaments i Bateigs.

Sant Antoni, 89
TERRASSA

JA HEU
ADQUIRIT

"EGARA - TERRASSA"?

DISPONIBLE

CONFITERIA

CASA CUNÍ

RUTLLA, 52 - TELÈFON, 412 - TERRASSA

MOBLES
DE LUXO
Y TAPIS
SERIA:

FUSTE
RIAMFA
BRICAB
SERRAR

Despatx:
Sant Pere, 40

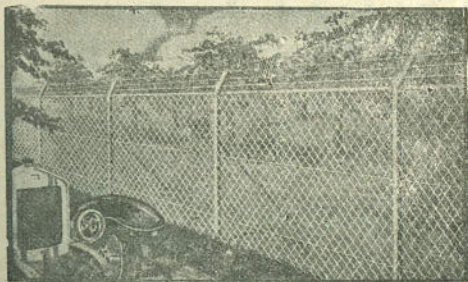
Tallers:
Galileo

INSTAL·LACIONS COMPLETES
DE VIDRES I CRISTALLS PLANS

PREUS ECONOMIS

HUC JOAN BASSINER

Sant Jaume, 35.-Tel. 960-Terrassa

Casa FARRÁS

MÚSICA

FONOGRAFS - DISCS - PIANOS -
AUTOPIANOS - PIANOS DE LLOGUER

J. Jover, 18 - (Gavatxons)

CONSOCIS

EFFECTUEU LES VOSTRES COM-
PRES EN LES CASES ANUN-
CIADES EN AQUEST

ARXIV

Frederic Setó

Teles somniers - Somniers -
Teles metàl·liques - Cedece-
ries-Instal·lacions metàl·liques

TOPETE, 94 - TERRASSA

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY X

Segona època

NOVEMBRE - DESEMBRE 1928

NÚM. 56

El Dinotherium giganteum a Terrassa

Als meus bons amics, els Germans Segués

A les pudingues i mol·lasses del «castell-Longon» de l'Alt Delfinat s'hi descobriren, cap a mitjans del segle XVI-è, unes ossamentes i peces dentàries tan enormes, que foren exposades al públic com pertanyents al gegant Teutobochus, rei dels Cimbris (1). I vosaltres, aquests dies heveu exposat a la vostra magnífica tenda de ceràmica de la Font Vella uns colossals exemplars, parions dels del «Castell-Longon», sota dels quals es llegia un rètol que encapsala aquest humil treball, que a vosaltres, cars amics, avui dedico.

L'Era Terciària fou d'una contínua i llarga lluita entre l'oceà i la terra ferma, entre la mar i els continents, per mor de conquerir aquests els dominis i relleus actuals. L'Europa, reduïda a un petit planell vorejat d'illots, comença a redreçar-se, i, en diferents fases i tongades, dona lloc a les més enlairades muntanyes de la terra, mentre l'element marí perd la seva hegemonia i queda reduït i clos dins dels seus límits actuals, bo i deixant ací i allà esqueixos d'aigua salobre que depositen formoses capes de cristal·lines sals, o es converteixen en llacs d'aigua dolça, al confluir-hi els corrents impetuosos dels rius, precipitats de les altes formacions muntanyoses, que al cap de molts de segles omplen les seves valls de sediments.

El desenrotllament i les diferents condicions de les masses continentals suara emergides es tradueixen en canvis molt remarcables en

(1) Vegi's Lapparent. *Traité de Géologie*. Pàg. 1200.—Nota.

sa fauna i flora, car els mamífers, quasi invisibles a l'Era Secundària, augmenten prodigiosament, possessionant-se del globus, i el món vegetal esdevé d'una diversitat de formes fins aleshores desconegudes, i de dia en dia es multipliquen ambdues tan abundantment sots l'imperi de les condicions exteriors que venen a ésser el preludi de la gran varietat de províncies botàniques i zoològiques que tan acuradament avui estudia l'Ecologia.

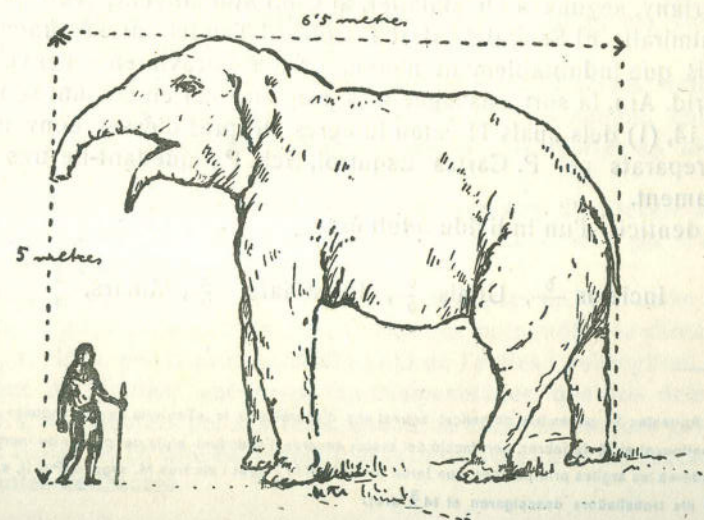
Un d'aquells llacs que anegà darrerament la nostra terra després de l'enfonsament del Vallès, fou el Pontjà, que en forma triangular des de Ribes Blaves, sota l'Estació d'Olesa, s'estenia allargassant-se per la serralada del Nord (Turó del Forat del Vent, Quatre Termes, Pineda, càn Amat, Pedritxes, Rossos, Montrodron i Turó del Roldonar, Sentmenat i fins a Cardedeu,) cap a les primeres estribacions del Montseny, per a des d'aquí, sostingut per la serralada costera, tocar l'altre vèrtex a Montcada, i seguint encaixonat per la serralada central, que separa el Vallès del Penedès, retornar al lloc d'origen de sota l'Estació d'Olesa, les Terres Blaves.

Aquest llac tenia també els seus entrants, cap a la serra gemada, els seus freus, que llevaven la monotonia a les aigües, dels quals en trobem els sediments pel torrent del Llor, fins al peu de la Borrombina, i per la riera de Gayà, cap a la font de la Roca, i per sota càn Amat i càn Carbonell, i fins corrent-se cap a l'altra banda de la Riera de les Arenes, a càn Gorina, seguint cap a càn Arnella, i Riba-Tallada, i a l'altra part de la fàbrica del Buà, i cap a Sentmenat i indrets de la Garriga, bo i girant cap a Cardedeu, Santa Perpètua, Mollet, Sardanyola, Sabadell, Sant Quirze, càn Parellada, càn Cot o Santa Marguerida, i des d'aquí a càn Bosch, càn Curet, Cups de càn Sanfeliu, càn Poal, càn Missert, Sant Miquel del Taudell, part mitjera de Viladecaballs, càn Trullàs i càn Sant Jaume, a prop de Ribes-Blaves.

Quant a la flora, que als voltants del nostre llac es desenrotllava, mai més s'ha manifestat amb tanta puixança. tan rica i esplendent, gaudint d'una temperatura sempre igual, dolça a l'hivern i plujosa a l'estiu, sens quasi sentir la necessitat de concentrar-se i suspendre la seva activitat funcional. Ufanosos creixien a ses vores i a la muntanya els urons (*Acer*), les albes i els pollancre (*Populus*), els plàtans (*Platanus*), els verns (*Alnus*), alerces (*Larix*), liquidambre (*Liquidambar*), carpes (*Carpinus*), llores (*Laurus*), cinamomo (*Eleagnus*), mèlies i

camforers (*Melia*, *Camphora*).... i per a formar la gespa que servia de pastura als grans herbívors es multiplicaven les gramínies, i encara que des del Sarmantià, amb l'aixecament definitiu de les formacions alpines, la flora s'havia començat d'adaptar al joc de les estacions, no per això el camforer, adhuc al final del període, deixava de florir pel mes de març, com ara a les illes de Madeira, mentre l'Islàndia continuava vestida amb la verdor bosquetana, en lloc de les actuals flors de neu.

Quant als mamífers que pasturaven pels voltants i per dins mateix del llac de la nostra terra, ben sabut és que, condicionats al nou estat climàtic, atenyien el més gros desenrotllament, car així com tan bon punt baixà la temperatura a l'Era Secundària desaparegueren els grans rèptils de pell nua, privats de tota mena de protecció contra les inclemències d'un canvi, que els sumí per lo sobtat a l'eterna dormida de la qual mai més no se n'han pogut deixondir, emmotllats des d'ara a un nou règim apareixen un estol de mamífers, que avui trobem, per idèntiques anc que inverses raons, fossilitzats també entre els jaciments de l'època. Un d'ells és el que vosaltres haveu tingut la sort de trobar sots un metre de quartenari i vuit d'argiles pontianes al peu de la vostra *teuleria*, i que s'anomena *Dinotherium giganteum* Kaup.

Era el *Dinotheri* el mamífer més gros i corpulent que mai no hagi trepitjat la terra, de cinc metres d'alçària per sis i mig de llargària, sens comptar la trompa, no tenint comparança amb cap dels animals avui dia vivents, çò que féu rumiar tantíssim als naturalistes a fi d'encertar la seva precisa determinació. En examinar l'any 1825 Jordi Cuvier un radi mutilat i alguns molars isolats, i trobar certa semblança amb els del tapir, l'anomenà *Tapir gegant*; però en descobrir Joan J. Kaup al 1829 una barra inferior en els sorralis d'Eppelsheim, gran Ducat de Hesse-Darmstadt, en féu un gènere nou, perquè el conjunt de diferències i semblances eren massa remarcables per a poder-lo col·locar entre els coneguts fins al present; gènere que quedà plenament confirmat el 1836 quan Herr Klipstein desenterrà un crani sencer, que per lo rar i colosal fou l'admiració i sorpresa de tots els naturalistes, i que descrigueren el mateix Kaup i M Blainville.

A la península s'ha trobat amb certesa el *Dinotherium giganteum* tan sols en tres localitats: a Palència pel Dr. D. E. Hernández Pacheco, (i encara la var. *levius* Jourdan), a Sardanyola, pel P. Bernat Noguera, Sch. P., i a Pièrola. A Palència s'hi trobà un M_1^1 esquerre i un fragment de l'últim M_3^3 , també esquerre; a Sardanyola un M_3^3 dret classificat pel Dr. Bataller, i a Pièrola un M segon superior d'animal jove, que pertany, segons el Dr. Bataller, al Club Muntanyenc, cedit pel senyor Almirall. El Sr. Palet i Barba trobà al Taudell alguns fragments dentaris que indubtablement n'eren, però s'extraviaren a l'enviar-los a Madrid. Ara, la sort ens sigui més propícia, car en conjunt se n'han trobat 14, (1) dels quals 11 estan íntegres, després d'ésser convenientment reparats pel P. Carles Esquirol, Sch. P., quedant-ne tres sens arranjament.

La dentició d'un individu adult és:

$$\text{Incisius } \frac{0}{1}, \text{ Ullals } \frac{0}{0}, \text{ Premolars, } \frac{2}{2}, \text{ Molars, } \frac{3}{3}$$

(1) Aquestes 14 peces han començat aquest any d'aparèixer a la «Teuleria de can Segué» el 17 de gener, continuant el 24 de febrer, per l'acció del tascó; després, l'abundant pluja del primer de març, esllevisà l'endemà les argiles primparades, que feren relliscar el M_1^1 dret i els tres M. segons. Per fi, a mitjans de juliol els treballadors descolgaren el M_3^3 dret.

A Terrassa s'han trobat les peces següents, de les quals donem en mms. les dimensions.

	Llarg.	Ample	Talons	1.ª Carena	2.ª Carena	Entro-carenes
Germen del 1.ª Premolar.	39	62				
Prem 1.ª	64	82				
P_2^2 Dret	64	80				
M_1^1 Dret.	90	55	40-30	(Carenes) (-, 45-32)		(32 - 28)
M_2^2 Dret.	89	85	53-64	57	51	35
M_2^2 Esquer.	88	86	71-46	65	50	46
M_2^2 Esquer.	80	94	80-45	63	50	30
M_3^3 Esquer.	87	76	52	56	56	35
M_3^3 Dret.	85	63	48	48	43	40
M_3^3 Esquer.	82	70	45	53	50	40
M_3^3 Dret.	84	73	49	55	52	37

El P_2^2 que solament amida 64 mm. de llargària està molt aplatat el de Saint Jean le Vieux en té 77, i el d'Eppelsheim 78.

El M_1^1 de 90 mm. és de bona mesura, quan el de Saint Jean le Vieux en té també 90, el de Grenoble 95, i els d'Eppelsheim 90, 98 i fins n'hi ha un de 109. El de Palència, que és del *D. giganteum*, var. *levius* Jourdan, n'amida 82.

Els segons molars són de mesures corrents, comparats amb els de les localitats clàssiques de Montmirail, Lió i Eppelsheim, que tenen respectivament 75, 88, i 81, 85, 91, 98, mentre els nostres en tenen 80, 88 i 89.

Dels tercers molars podem dir també que són d'un terme mig, car tenen de 82 a 87 mm., quan el de Montmirail, és de 80, i els d'Eppelsheim de 91, 93 i 98 mm.

Aquestes peces duen quasi totes les marques de què estan afectades les argiles pontienques del subsòl, que prengueren la direcció del SSE. al NNO. per la premsada del final de l'astiès i subsegüent enfonsament del siciliès, que foren tan desmesurades que dos dels últims molars, fragmentats per ses valls, quedaren amb les carenes completament isolades, çò que es remeïà juntant amb tota cura les seccions per les línies de fracció.

Totes conserven l'esmalt i el marfil o ivori en condicions immillorables, i algunes fins el mateix os de les barres, que apareix en altres completament calcinat. No cal dir que el frec de les crestes les desgastà considerablement, per lo què l'animal, encara que amb un germen de premolar, era qui sap lo adult. Quant a les defenses, res en podem dir, encara que sembla que n'aparegué alguna abans que les altres peces, bo i rodolant cap a la trituradora sens poder-ho impedir.

Si ara em preguntéssiu els anys que aquests molars estan soterrats a les argiles de la vostra teuleria, solament m'acontentaria en repetir ço que l'eximi geòleg de Terrassa, En Domènec Palet i Barba, vos contestà en mostrar-li vosaltres el segon premolar, que de bell antuvi trobareu: uns 700.000 anys, car segons Carles Lyel, qui conforme les diferents bases més segures de juí, estudià el subsòl, assignà per al Pliocèn 112.000 anys, que sumats amb els 248.000 que trobà per al quartenari, des de la primera invasió de les geleres fins a nostres dies, (si bé G. de Mortillet n'assigna 222.000 per al quartenari, i M. Rutot 139.000 per al Paleolític) són ja 360.000 anys, als quals afegint-hi els que es necessiten per a depositar-se de 7 a 10 metres de finíssimes argiles del pontià, que colguen per terme mig els molars (que si aquí els trobareu sota 8 m. d'argiles pontianes, a Eppelsheim hi són entre 7 i 10 m.), bé podeu agregar-n'hi 200.000 anys més que venen a fer quasi els del Sr. Palet, puix s'ha de tenir en compte que Dana per a l'Amèrica, assigna 3 milions d'anys a l'era terciària, dels quals la majoria corresponen a l'eocèn i al miocèn.

Es molt versemblant que el Dínoteri amb sa testa enorme de 1,10 x 0,90 m. que reunia els caràcters de l'elefant, hipopòtam i tapir, armat ensems de dues defenses en sa mandíbula inferior, dirigides cap a terra, i amb sa trompa més llarga que la d'un porcell o d'un tapir, és molt versemblant, dic, que vivia pels llacs i pels rius, sempre en busca de l'aigua que el fes surar per a ajudar-lo a tragar el pes feixuc del seu enorme cos. Les defenses, de més d'un metre de llargària, les clavaria a les roques del riu o del llac, i li farien d'ancles per a no deixar-se arrossegar pels corrents massa impetuosos, com les utilitzaria per a recolzar-s'hi en eixir de l'aigua, i li servirien per a furgar la terra i arrancar les arrels, que junt amb les gramínies que tan abundantment

creixien pels contorns i dins mateix del llac, fornirien l'aliment per a son cos sempre famolenc.

Encara que porta el nom de *Dinoteri*, que vol dir *animal terrible* (de *deinos*, ferotge, i *therion*, bèstia), no crec que ho fos tant com el seu nom expressa, abans em sembla tot apàtic, dolç, mansoi, que vivia en pau al mig dels *Hippariums*, *Rhinoceros* i *Sus major*, que rondaven per les mateixes argiles, dels quals no fa pas gaire n'hau trobat restes aquí mateix; estic segur que compartiria generós l'aliment amb altres del mateix gènere de vida, com els *mastodonts*, *gaseles* i *cervols* que vagaven pels plans de cà Missert; però, aquelles defenses corbades, en veure's atacat per qualsevulla ésser, es convertirien immediatament en armes formidables que anorreaven l'enemic.

J. SOLÀ, SCH. P.

Del carnet d'un excursionista

Recorrent la Catalunya Nova

(Continuació)

MUNTANYES DE PRADES.—Recordem haver llegit, no sabem a quin llibre, que la primera impressió que produeix en el vostre esperit la contemplació d'aquesta desordenada munió de turons, cingleres i espadats que formen les muntanyes de Prades, és violentíssim, desconcertant pels que no estant acostumats a encarar-se amb aquests espectacles tan virils de la naturalesa.

I a fé que tenia raó qui tal cosa escrigué.

Fa estona que hem deixat l'ermita de Santa Magdalena, i ens trobem en aquesta hora tràgica del capvespre embolcallats d'una penombra grisencà; amb el cel prenyat d'uns núvols foscos, amenaçadors; voltats de timbes paoroses; sense ni el més lleu borgit de cosa humana. Sols l'aleteig sinistre d'un ocellot maligne, que ha passat rabent per damunt nostre deixant sentir els seus xisclets fatídics, ha trencat el dolorós èxtasi d'aquests moments de prova!

PRADES.—Si ens féu estremir d'esgarripança la visió primera de les muntanyes de Prades, més sacsejà el nostre esperit la convivència durant uns dies amb la gent resignada i trista que poblen aquestes soletats.

Les persones són aspres i fortes com les roques de les muntanyes, però bones i nobles com no n'hem sabut conèixer per les nostres contrades.

Perxò d'aquesta gent, encarnació de la voluntat i de la lluita constant amb la terra indomable i ferèstega, un notable escriptor nostre n'ha pogut dir que «no els veureu pas mai desdir. Fins el dia de la mort els trobareu clavats damunt la terra. Ja no poden més, ja els anys els bleguen l'espina, ja les mans balbes no tenen quasi palp, ja els ulls hi tenen un tel que els esborra els terrossos i relleu de la gleva.... Però ells, homes i dones, a punta de dia ja sirguen: apa, apa, apa!— Fins que el buf de la mort els tomba de cap a la pols d'on han sortit.»

Per venir des del Montsant a aquesta xamosa vila de Prades, ens ha calgut fer una bona marrada cap a Cornudella i Ciurana; i certament no ens dol pas gens aquest contratemps imprevist en l'itinerari.

Prop migdia i amb un bat de sol que ens blaeix els ossos, deixem Cornudella i ens enfilem vers l'encimbellat poblet de Ciurana. De la terra que sembla que bulli, s'en desprèn una fumerola lluminosa de color d'or que esdibuixa les coses. Çà i enllà una sequetat que encongeix. Les pedres cremen. Les poques herbes que queden són esgrogueïdes i cremades. El camí es pesat, dur. La somera que ens porta les motxilles i els atuells, acostumada ja aquests camins costaruts i perillosos, va ascendint amb una lleugeresa que encanta i no sembla pas donar massa importància a la fatiga.

Ens hem cansat de debò, però tanmateix val la pena de pujar-hi a Ciurana. El bé de Déu de dolçors per a l'esperit que us ofereix aquest turó voltat de cingles altíssims, recompensa amb escreix l'esforç que us cal fer per arribar-hi.

Els ulls queden admirats, no saben on posar-se, tantes coses belles se'ls han posat tot d'un cop al davant!... No poden estar quiets ni un instant: de la mola grisenc del Montsant que es dreça majestuós al darrera nostre, van a aquestes valls ermes que ens envolten, cap a aquests penyalars del Priorat, a les serres de La Mussara, vers el Camp de Tarragona allà al lluny. Voldriem que fós eterna aquesta visió...

Que trista i sola l'hem trobada Ciurana! Ja avans de pujar ens asabentaren que no hi vivia quasi ningú, però poc ens creïem trobar-ho tan desolat. Ni un trist vailet jugant pel carrer; amb prou feines hem vist dues persones, i encara anaven músties i capficades sense ni tan

sols parar esment que erem forasters. Pareixia un cementiri. Us acaba de colpir encara més els edificis enrunats que veieu; el castell abandonat; la majoria de les cases tancades per la gent que n'ha desertat, algunes d'elles mig caigudes. Ja us reconforta però, l'esglesia romànica tan ben conservada, que guarda amorosament en el seu sí la miraculosa Mare de Déu de Ciurana!

A Prades, on hem sojornat uns quants dies en l'amical companyia d'una bondadosa família tarragonina, ens hem refet totalment de les llargues jornades que efectuàrem darrerament per aquestes muntanyes sense parió, i que han deixat en el nostre esperit un solc inesborrable de gaudis i records felicíssims.

EDMOND DE VALLPARADÍS.

(Continuarà)

Memoria del curs 1927-28

CONSOCIS: Cada any en arribar la tardor, aquest temps privilegiat de llurs jorns desiguals i fredolics precursors de l'hivernada, que sembla et convidin al recolliment i al repòs, us cridem perquè vingueu a ajuntar-vos per unes hores amb els vostres companys d'ideals i tots junts repassar la tasca que ha portat a cap durant l'any la nostra volguda entitat.

Aquesta mena de balanç que s'efectua a cada final de Curs, no solament serveix per recordar-nos la feina realitzada, a la que tots hem contribuït en més o menys grau, sinó que al ensems ens ajuda a preparar-nos millor per les futures tasques.

Dubtem que cap dels apreciats amics intel·ligents antecessors en el nostre càrrec, s'hagi trobat amb tantes dificultats per inventariar els treballs efectuats pel Centre, com avui ens trobem nosaltres.

De bon començament, ens veiem impossibilitats de donar-vos una nota detallada de les excursions realitzades; no precisament perquè no s'en hagin efectuat—car tots sabeu, pla bé, que de sortides al camp s'en han fet moltes i d'interessants—però el que ens decideix a no fer-vos aquest detall és la temença de que seria incomplet i no fóra un fidel reflexe de la realitat.

Sense cap més preàmbul ens endinsarem tot seguit en les qüestions

que de fet motiven aquest treball, i passarem a ressenyar amb més bona voluntat que traça, totes les gestes i actes realitzats en el curs que avui finim.

Socis.—Actualment el Centre el componen 281 associats: 4 d'honoraris i 277 de nombre.

«*ARXIU*».—El nostre portaveu «Arxiu» ha aparegut del núm. 49 Setembre-Octubre 1927, al núm. 55 Setembre-Octubre 1928, que ha sortit precisament avui.

D'intercanvi amb l'«Arxiu» es reben unes 60 publicacions d'altres tantes entitats culturals i excursionistes.

Biblioteca.—Un gran nombre de volums han vingut a enriquir els prestatges de la nostra Biblioteca; tots ells força interessants i notables, d'entre els quals ens plau esmentar els següents:

«Orientacions d'Excursionisme» d'En F. Pujol i Algueró.

Volum I d'«Itineraris Gràfics d'Excursions».

«Excursions pels Pireneus i els Alps» d'En Josep M. Guilera i Albinyana.

El volum primer de les magnífiques «Visions de Catalunya» del nostre apreciat soci d'honor Joan Santamaria.

Fascicle segon del Volum I «Materials» de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, gentil ofrena de la benemèrita Fundació Concepció Rabell i Civils, Vda. de Romaguera.

«Calendari Folklòric d'Urgell» d'En Valeri Serra i Boldú.

Un opuscle de «Senyals per a excursionistes» donatiu del Centre Excursionista de Catalunya.

«Guia de Poblet i Santes Creus» d'en F. Flasi i Vallespinosa.

«Egara-Terrassa».—d'En Josep Soler i Palet (Discurs d'entrada a l'Acadèmia de Bones Lletres, de Barcelona) en edició d'homenatge de les entitats Centre Excursionista i Club Pirenenc, de Terrassa.

«Documentos para la Historia del Arte en Andalucia» ofrena de la Facultat de Filosofia i Lletres de l'Universitat de Sevilla.

Un raport de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, de l'any 1927.

Quatre volums de l'Institut Catalana d'Història Natural.

Dos volums de la Reial Acadèmia de l'Història, de Madrid.

Set volums de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts, de Barcelona.

EGARA-TERRASSA.—Precisament ara que parlem de llibres serà oportú rememorar el nostre homenatge a l'il·lustre patrici En Josep Soler i Palet, amb la reedició de l'obra «Egara-Terrassa», que vàrem portar a terme amb la valuosa cooperació del Club Pirenenc.

Sens dubte, la reimpressió d'aquest discurs d'entrada a la Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, és l'acte més important que hem celebrat enguany. Contribuí a donar més relleu a aquest llibre el fet que coincidís la seva aparició amb l'inauguració de la Biblioteca-Museu que el benemèrit terrassenc llegà a la nostra ciutat.

Fóra inoportú, creiem nosaltres, entretenir la vostra atenció amb la minuciosa descripció dels actes, i comentar els fets que precediren a l'inauguració de la Biblioteca-Museu Municipal Soler i Palet tan estretament lligada amb l'edició d'«Egara-Terrassa», que per a nosaltres quasi podríem dir que constitueixen una sola cosa. Ens abstenim de parlar-ne, perquè hauríem de repetir moltes coses que encara son recents en la memòria de tots.

Conferències.—Inaugurà el Cicle el nostre soci d'honor En Joan Santamaria amb dues disertacions sobre «Visions de Catalunya»; després tractant el tema «Una excursió d'hivern per l'alt Pallars» es celebrà la tercera, explicada pel conegut alpinista En Josep M. Guilera i Albinyana; la quarta anà també a càrrec del culte literat, Joan Santamaria que ens feu una descripció gràfic-sentimental dels venerables monestirs de «Poblet i Ripoll»; la cinquena amb el tema «Manera de fer un tracte» s'en encarregà l'il·lustre jorisconsult F. de P. Maspons i Anglesell, President del C. E. de C.; la sisena fou donada per l'eminent folklorista Valeri Serra i Boldú sobre «L'Excursionisme i la Tradició Popular»; i finalment, com a clausura de la tanda de conferències, l'intel·ligent pedagog En Delfi Dalmau, en la vetlla del 13 del passat Abril, vingué a parlar-nos de «L'Excursionista invisible».

Els conferenciants han trobat un religiós silenci entre el selecte auditori, que assistí a llurs peroracions, i uns aplaudiments que premiaren la seva meritíssima tasca. De nou esmentem el nostre agraïment envers ells, per la distinció de que han fet objecte al nostre Centre.

La Diada de Germanor.—Per acord de les entitats excursionistes terrassenques que celebraren la VII Diada de Germanor a l'Ubach, es desdiren de col·laborar en el successiu amb la nostra entitat per a l'organització de la festa.

En virtut d'aquest acord, enguany hem celebrat nosaltres sols la VIII Diada de Germanor a Can Robert, amb força animació i assenyalat èxit.

Es clar que potser organitzant-la el Centre només, ens hem privat el goig de veure aquella bigarrada i febrosa multitud que assistia a les altres Diades que es celebraven a l'Ubach, car algunes, àdhuc podem dir que s'hi interessava tota la nostra ciutat,—era tanta l'afluència de persones que acudien a la festa...! En compensació, amb tot i que és convidà a tothom, sentíem un altra mena de goig a Can Robert, semblava una cosa més nostra, més de casa; tots ens coneixíem, ens apareixia una gran família...

Curset de Guies excursionistes.—Un altre fet important, i que haguera pogut influir notablement en l'educació i preparació dels nostres excursionistes, el constituí l'organització d'uns estudis de preparació tècnica de Guies Excursionistes.

Malhauradament, els esforços dels meritíssims professors Josep M. Batista i Roca, Joan Carreras i Palet i Dr. Pere Gabarró, han estat gairebé estèrils. Es dolorós el confessar-ho: de 30 alumnes reunits entre les entitats excursionistes de Terrassa, solament tres han pogut obtenir el nomenament de Guia. Tant poc entusiasme i esperit de sacrifici quasi no es comprèn.

Vinguda de Campadors anglesos.—Mereix mencionar-se la visita que efectuaren a la nostra terra una nutrida representació del Camping Club of Great Britain and Ireland. El dia 19 de maig sojornaren uns moments a la nostra ciutat, essent rebuts i acompanyats per nombrosos companys. En la gran manifestació de camping que organitzaren els campadors catalans, a can Castellvi, en llur honor, hi concorregueren molts socis del nostre Centre amb les respectives tendes de campanya.

Adhesions.—La nostra entitat s'ha adherit i ha estat representada, entre altres, en els actes següents: Homenatge a n'En Joan Carreras i Palet que és celebrà el dia 22 d'Abril en el Centre Excursionista Minerva; recepció a honor dels campadors anglesos del Camping Club of Great Britain and Ireland, del 20 de maig; el dia 10 de Juny en el Campament General dels Guies Excursionistes a l'ermita de La Salut de Papiol; aquest mateix dia es participà en els treballs d'exploració de l'avenc de l'Esquerrà, del poblet de Begues; festes de clausura del Cinquantenari del Centre Excursionista de Catalunya; inauguració de

la Biblioteca-Museu Municipal Soler i Palet, que s'efectuà el dia 8 de juliol.

Nou material.—Per mitjà d'una subscripció oberta i fomentada pels afeccionats a les exploracions i escalades, i amb la contribució de la majoria dels nostres associats, s'ha adquirit una nova i completa escala de corda.

Les seccions.—Les nostres seccions de Fotografia, d'Esports de Neu i Alta Muntanya i d'Atletisme, continuen desenrotllant llurs tasques, segons les possibilitats i el pla que cada una s'ha imposat.

Ens abstindrem de fer cap comentari sobre les mateixes i posar de relleu llurs treballs. Res hi ha tan eloqüent per a comprobar la feina de cada una com les cròniques que publiquen periòdicament a l'«Arxiu». Elles donen el to just de llur actuació. Us recomanem les consulteu.

Necrològiques.—Abans no donguem per finida aquesta Memòria, es un deure que dediquem un piadós recort a dues venerables figures de l'excursionisme, que han sucumbit darrerament pagant llur tribut a la mort.

Un d'ells N'Eudalt Canibell, que morí tràgicament el dia 10 d'abril víctima d'un accident d'automòbil. Representava tota una part de l'història de l'excursionisme, car en la seva joventut havia format a les rengleres de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques i de l'Associació d'Excursions Catalana, des d'on començà ses tasques en l'excursionisme, especialitzant-se en el Folklore i més tard, amb la fusió de les dues entitats, fundaren el Centre Excursionista de Catalunya junt amb altres companys, entre ells el nostre enyorat mestre En Cèsar August Torras, i donàren un fort impuls a l'obra de l'excursionisme.

L'altre es el Dr. Ignasi Melé l'infatigable animador de l'excursionisme en la riallera vila de Tossa, l'home bò, tot cor, car la seva casa restava oberta per tothom.

La actuació cultural en aquesta vila es ben prou coneguda per l'element excursionista, quedant demostrat l'agraïment que tots sentíem per la seva obra amb el grandíol homenatge que se li tributà per octubre de l'any 1926, en el que s'hi adheriren més de 36 entitats i altres elements culturals de gran vàlua.

Descansin en pau, doncs, aquests amics dels excursionistes, Canibell i Melé, i condolem-nos de la pèrdua d'aitals homes preclars.

Mots finals.—Fins aquí he parlat representant el meu càrrec de Secretari. He procurat esbossar, amb ben mala fortuna per cert, la tasca del Centre en aquest curs de 1927-28.

Ara permeteu-me que us par-li com a company, tal com ho fariem en una conversa, això, com si estiguéssim conversant i discutint els problemes i activitats del Centre.

La nostra entitat des de fa un temps, sembla tenir un regust de cosa vella, passada, gosariem a dir innecessària, com si hagués complert ja la seva missió. No sé si aquesta visió de conjunt es deguda a la meua vida juvenívola, inexperta, que fa que exageri els termes?

El que si he pogut comprovar amb el temps que sóc a la Junta Directiva, és el sensible allunyament que hi ha, el divorci existent entre aquesta i els associats. Amb tot i conviure junts, actuen disgregats, isoladament els uns dels altres. Mentre els directius enllesteixen els afers oficials amb una escrupulositat quasi mecànica, els altres companys associats van per les seves sense un ritme i una norma dirigents, treballant per la nostra causa amb molta voluntat si voleu, però la majoria de llurs esforços són estèrils per mor d'aquest deslligament que hem observat abans.

Una altra causa que em sembla influeix molt en l'actual estancament del Centre, és de que ens falta joventut. I al dir joventut no vull pas referir-me a que ens manqui gent jove no; amb aquest mot de joventut vull donar a entendre que no hi ha gaire entusiasme, virior, esperit d'iniciativa; hi falta gosadia; si em permeteu us diré-àdhuc ambició—aquesta noble ambició que en el cor dels homes bons es la gran creadora de la vida.

No dubteu que si ens acostéssim al Centre el cor abrindat d'aquestes nobles i sanes virtuts, la nostra entitat ressuscitaria de l'estat letàrgic en que actualment està sumida.

Cal que tots, i en tenim el deure de procurar-ho, fem els possibles per reanimar-la. Aquest prec voldria que s'en fés ressó principalment la gent jove; com a jove que sóc, a qui millor que a ells puc adreçar-me? I més, de qui cal esperar-ne per l'avenir sinó dels joves? Nosaltres, doncs, som els que hem d'emprendre amb tot l'entusiasme de que és capaç la joventut, la tasca nobilíssima de revigoritzar el Centre.

I finalitzant, us prego estimats companys que m'escolteu, que vos feu càrrec, que si he gosat dir-vos el que antecedeix, en sols guiat per una veritable estimació envers el Centre Excursionista.

He dit.

LLUÍS SARLÉ-ROIGÉ.

28 - Setembre - 1928

Crònica

Junta general ordinària.—D'acord amb els nostres estatuts, el dia 28 de setembre s'efectuà la reunió de la Junta general ordinària, a la que assistí un regular nombre d'associats. Després de llegir i aprovar sense esmena, l'acta de la reunió anterior, la memòria del Curs 1927-28 i l'estat econòmic de l'entitat, es passà a la renovació dels càrrecs reglamentàriament vacants: President, Vice-Secretari, Bibliotecari, President de la Comissió Redactora d'«*Arxiu*» i Vocal comissionat d'Arqueologia, Història i Art.

Fou aprovada per unanimitat la candidatura presentada pel Consell Directiu, quedant elegits per exercir aquells càrrecs els nostres estimats consocis senyors Pau Gorina i Gabarró, Pere Vigués i Guardia, Joaquim Vendrell i Canals, Joan Duch i Agulló i Marian M. Galí i Guix.

Seguidament d'una breu dissertació del President senyor A. Boada i Lladó, finí l'acte, després d'haver concedit l'assemblea, a proposta del company Rafel Roig, un vot de gràcies als membres que cessaven en llurs tasques en el Consell Directiu, i molt particularment pel senyor Antoni Boada i Lladó, per l'afecte i adhesió envers el nostre Centre, del que n'ha donat mantes proves durant els sis anys consecutius que ha exercit el càrrec de President.

Després de la reunió general, el Consell Directiu i les diferents Comissions i Seccions de la nostra entitat han quedat constituïts com segueix:

Consell Directiu.—President, Pau Gorina i Gabarró; Vice-president Frederic Segué i Autonell; Secretari, Lluís Sarlé-Roigé; Vice-secretari, Pere Vigués i Guardia; Tresorer, Manuel Astals i Tatché; Bibliotecari, Joaquim Vendrell i Canals; Vocals: Domènec Palet i Barba (Comissió de Ciències Naturals; Marian M. Galí i Guix (Comissió d'Arqueologia, Història i Art); Joan Duch i Agulló (Comissió Redactora d'«*Arxiu*»); Joan Borrás i Rocabert (Comissió Organitzadora d'Excursions); Ramon Torredemer i Canela (Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya); Mi-

quel Llobet i Rocabayera (Secció de Fotografia) i Prudenci Soler i Talló (Secció d'Atletisme).

Comissió de Ciències Naturals.—President, Domènec Palet i Barba.

Comissió d'Arqueologia Història i Art.—President, Marian M. Gal i Guix.

Comissió Redactora d'«Arxiu».—President, Joan Duch i Agulló; Secretari, Lluís Sarlé-Roigé; Vocals: Rosend Graner i Pere Vigués.

Comissió Organitzadora d'Excursions.—President, Joan Borrás i Rocabert; Secretari, Joan Benet; Vocals: Lluís Sarlé-Roigé, Joan Juan, Josep Belil i Manuel Closa.

Secció de Fotografia.—President, Miquel Llobet i Rocabayera; Secretari, Josep Girona; Tresorer, Ricard Altayó; Arxiver, Jaume Grieria; Vocals: Josep Llenas i Joan Torredemer.

Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya.—President, Ramon Torredemer i Canela; Secretari, Eduard Noguera; Tresorer, Lluís Ballbé; Vocals: Josep Belil, Josep Tintoré i Joan Borrás.

Secció d'Atletisme.—President, Prudenci Soler i Talló; Secretari, Ferran Indurain; Tresorer, Jaume Altisen; Vocals: Vicens Fraga, Josep Abelló, Jesús Oscó i Pere Basora.

Biblioteca.—A més de les revistes i periòdics habituals, han ingressat últimament a la Biblioteca els següents volums: «Butlletí C. E. Sabadell» Volum I, anys 1925-28.—«Arxiu» Volum V. C. E. Terrassa 1927-28.—«Autour du Pic de Midi d'Ossan et du Balaïstous» Tolosa 1928, ofrena de la Secció dels Pireneus Centrals del Club Alpi Francès.—«Segell de la Cúria o Cort de la vila de Sabadell per la Reina Dona Elionor de Sicília» notes històriques per Ferran de Sagarra, C. E. Sabadell, 1928.—«Butlletí de l'Institut Català d'Història Natural» Barcelona Maig-Juny 1928.—«Boletín de la Real Academia de la Historia» Volum XCII.—Quadern II, Madrid, Abril-Juny, 1928.

Monografia de Sant Salvador de les Espases.—Està a punt de sortir aquest llibre que ha escrit el Rnd. P. Solà, Sch. P., englobant dades de llegendes, tradicions, etc. No cal dir amb l'interès que s'espera poguer copsar les pàgines de l'infatigable apòstol de Sant Salvador.

Nomenaments.—Per tal de representar a la nostra entitat en el si del Secretariat de Coordinació de Treballs Excursionistes, de quina

Secció de Relacions Socials en forma part el Centre, el C. D. amb molt bon encert ha fet recaure la designació en el nostre soci d'honor En Joan Santamaria.

Felicitem al dilecte amic pel nomenament.

—Així mateix el volgut company de redacció En Lluís Sarlé-Roigé ha estat designat, per la direcció del periòdic quinzenal «Excursionisme», corresponsal literari en la nostra ciutat.

Rebi també l'amic la nostra sincera felicitació.

Secció de Fotografia.—El dia 2 de novembre aquesta secció celebrà la reunió general ordinària, i en la qual a més de tractar-se de diversos assumptes relacionats amb la futura tasca a desenrotllar, es procedí a la renovació del càrrec de Secretari, que passà a ocupar el consoci Josep Girona.

Rectificació.—En el nostre número anterior i en l'article intitulat «Recurrent la Catalunya Nova», del company Lluís Sarlé-Roigé (Edmond de Vallparadís), hi devia figurar una dedicatòria a Joaquina Aran, però degut a llur redactat un xic intel·ligible, promogué un sensible error a les caixes, apareixent amb el nom de Joaquina Duran.

Secció d'Atletisme.—Durant el temps que ha transcorregut des del penúltim número d'«Arxiu», la Secció ha celebrat un sol acte esportiu, doncs cal tenir en compte que precisament han estat els mesos de més calor. No obstant, no podia ésser d'altra manera, puix que tractant-se de l'anyal concurs d'«Atleta Complert», havia de donar-se un marge prudencial de temps, per tal de que hom pogués preparar-se en les diferents proves de que està compost.

Enguany ha estat la vegada que més interès ha assolit tant pel nombre de participants com per les marques conseguides en general. Per aquest motiu, les lluites en cada prova foren molt renyides i amb tanta nivellació de forces, que la puntuació es mantingué indecisa fins al final entre els capdavaners.

Resultat d'aquesta forta lluita, fou l'enderrocament del record de puntuació, establert ara fa dos anys per en C. Utiel, per part dels tres primers classificats. El vencedor absolut fou en S. Fraga qui aconseguí la suma de 3.916'04 punts, seguit a poca diferència per V. Fraga, J. Pauls i J. Fraga, i un xic més distanciat A. Palau, V. Cardús, J. Alvarez i G. Trenchs. Aquests foren els que es classificaren d'entre 19 participants.

Cal senyalar la gran actuació feta pel grup de neòfits, els quals, en diverses proves, aconseguiren estalonar als altres, sobretot el vencedor A. Palau. Sols pogueren classificar-se aquest, Cardús i Trenchs. Meixien també classificar-se Borrás i F. Boada, als quals els hi fallà una prova, quant es trobaven en els primers llocs de la classificació en el seu grup.

Reunió general.—El dia 4 d'octubre pp., aquesta Secció va celebrar la reunió general ordinària, baix el següent ordre: Lectura de l'acta anterior, estat de comptes, memòria, renovació dels càrrecs de la Junta que quedaven vacants i assumptes generals.

Cal fer constar l'excel·lent estat de comptes que exposà el senyor Tresorer, ja que l'existència en Caixa supera a les anteriors, el qual representa un sòlid puntal per a facilitar la bona marxa de la Secció, tenint en compte el material antic que posseeix i el nou que durant l'any ha adquirit.

Distinció.—La Secció d'Atletisme s'ha vist per fi honorada, a l'ésser-li concedida per la Federació Catalana d'Atletisme, la *Placa de Mèrit*, que durant alguns anys ve cedint dita Federació, al Club que pels seus propis esforços acusi durant l'any una més notable i intensa tasca. Enguany, doncs, ha estat aquesta activa Secció la que, no precisament per la finida temporada, sinó també per les anteriors, ha meregut aquesta lloable distinció que reflexa ben clarament l'entusiasme i voluntat que sempre ha demostrat en favor de l'Atletisme, especialment en aquests darrers anys. No podem regatejar la nostra més cordial felicitació a la mateixa i en especial als corresponents directius.

Es molt probable que dintre poc es celebri algun festival atlètic, amb motiu de la concessió de dita placa de mèrit.

Propers actes.—Havent finit ja la temporada estival, la Secció d'Atletisme des de ja fa algun temps treballa activament per a la propera temporada de Cross, éssent el primer acte que ha inaugurat la mateixa, la celebració dels IV Campionats Socials de Cross-Country, els quals varen tenir lloc en els terrenys de «Les Fonts el prop-passat diumenge dia 25 del corrent, havent resultat força interessants.

En el pròxim «*Arxiu*», procurarem fer una breu ressenya d'aquesta cursa, en la que indicarem els resultats obtinguts i classificacions dels participants.

ANUNCIAT D'EXCURSIONS I CONFERENCIES

DIES 7 AL 9 DE DESEMBRE

Excursió a Núria, Coll d'Eyna i Montlluís

Organització: Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya.—
Pressupost aproximat, 45 ptes.—Reunió preparatòria, dia 4.—
Vocal, Manuel Closa.

DIA 14 DE DESEMBRE

Conferència a càrrec de l'il·lustre escriptor i consoci En Joan Santamaria, sobre el tema:

CATALUNYA VELLA - LA MUNTANYA

DIA 16 DE DESEMBRE

Excursió-visita matinal a Barcelona

Visitant-se l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona i el Palau de la Diputació.—Sortida a les 8 del matí.—
Retorn a les 2 de la tarda.—Vocal, Francesc Pí de la Serra.

DIES 22 AL 24 DE DESEMBRE

Excursió al Pireneu

Projectada per la Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya.—
Preparatòria, dia 16.

DIA 23 DE DESEMBRE

VI Volta a Terrassa

Organitzada per la Secció d'Atletisme.

EXPOSICIÓ DE GOIGS

A la tarda, sessió inaugural de l'Exposició amb una conferència a càrrec d'En Marian M. Gali sobre «*Els Goigs en els seus diferents aspectes*», amb il·lustracions musicals per la Capella de Música de Sant Pere.—El dia 6 de gener, diada dels Reis, a la tarda, *Festa de clausura de l'Exposició de Goigs*.

DIES 29 AL 31 DESEMBRE 1928 i 1 GENER 1929

Excursió al Pireneu

Projectada per la Secció d'Esports de Neu i Alta Muntanya.—
Preparatòria, dia 28.

DIA 6 DE GENER

Excursió a Castellar, Puig de la Creu i Guanta
Sortida a 6.—Vocal, Pere Llargués.

DIA 11 DE GENER

Conferència sobre «VISIONS DE CATALUNYA» a càrrec
del nostre consoci En Joan Santamaria.

DIA 13 DE GENER

Excursió amb autocar a les Coves del Salitre
Preparatòria, dia 11.—Vocal, Josep Estruch.

DIA 18 DE GENER

Exposició de Fotografia i material cartogràfic, de la muntanya
de Sant Llorenç del Munt
Sessió de projeccions de la mateixa.

DIA 20 DE GENER

Exploració a l'Avenc del Moronell
Preparatòria, dia 14.—Sortida a les 6.—Vocal, Joan Borrás.

DIA 25 DE GENER

«MALLORCA»

Conferència sobre l'illa daurada a càrrec del consoci el distingit poeta Pere Salom i Morera.—Projecció de clixés dels senyors Joan Torredemer i Maria Solà.

DIA 27 DE GENER

Excursió a Rubí, Puig Madrona, Ermita de la Salut
Escletxes de Papiol, Papiol i Rubí
Inscripció, dia 25.—Pressupost, 1 pta.—Sortida a les 6 pels
F. C. de C.—Vocal, Lluís Ballbé.

DIA 1 DE FEBRER

Sessió necrològica «Antoni Jover»

Notes biogràfiques i projecció de clixés del que fou primer
President de la nostra Secció de Fotografia.

DIA 3 DE FEBRER

Excursió col·lectiva amb autocar, a Tarragona

Visita a l'Arc de Barà, El Medol, Torre dels Scipions, Catedral, Museus, Falsa Braga, Murallles ciclopes, Foro romà, Castell de Pilats, Necròpolis, (Fàbrica de Tabacs) Aqüeducte de les Farreres.—Inscripció dia 29.—Sortida a les 6 del matí.—Vocal, Joan Santamaria.

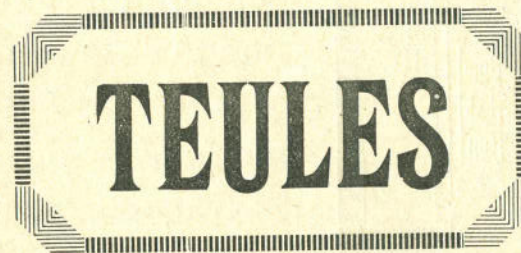
Tintoreria Vda. Castelló

Rentats al sec, Tenyits, Planxats al vapor a diari.-

Colors sòlids a la mostra. - Negres per a dols,
a les 10 hores. - Secció especial de destacats.

Nord, 25.-Telèf. 334. Sucursal: Rutlla, 40

FABRICA DE
TEULES

TEULES PLANES
TIPUS
MARSELLA, marca
SEGUÉS,
DONADEU I C.^A

Despatx: FONT-VELLA, Núm. 1
TELÈFON, 537

FÀBRICA: Sant Marian, 193
Telèfon, 485 - TERRASSA

Garantim la porositat, resistència i color vermell

M. ABAD RIBERA

Pues i Lliços per a teixits. - Extens assortit en
pues de lloguer. - Filferros de totes classes.-

Laminació en fred de cercols per
a embalatges, i altres indústries

TOPETE, NÚM. 1 * * TELÈFON, 174

Les pel·lícules GE-
VAERT donen
imatges perfectes

□ □ □

Són ortocromàti-
ques, tenen una alta
sensibilitat i donen
imatges de gra molt
fi, amb excel·lent
modelat i de gran
transparència.

LES MILLORS PER A UN TREBALL DE QUALITAT

INDUSTRIA FOTOQUIMICA

NACIONAL S. A.

MALLORCA, 480 :-: BARCELONA

ESTORERIA I PERSIANES

Antoni Rovira

CASA FUNDADA EN 1770

FONT-VELLA, 14 - TERRASSA - TELEFON, 749

JOSEP M.^A NOGUÉS

Drogues - Productes Químics -
Fotografia - Pintures - Perfu-
meria - Específics - Aigües Mi-
nerals - Conserves - Etc.

SI....!

però els excursionistes us di-
ran: Voleu un bon Calçat, de
material garantit i a bon preu?

Aneu desseguida al carrer

Torrella, 13

que quedareu ben servit.

Font-vella, 18 - Telèfon, 708

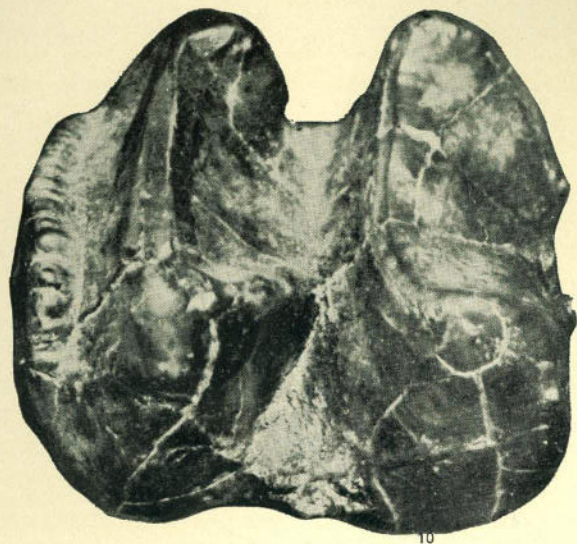
TERRASSA

EXCURSIONISTA!!

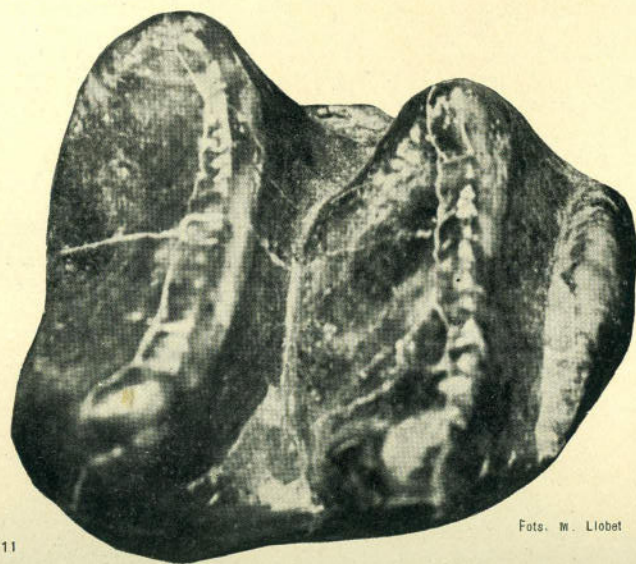
Comprant tot el que necessitis per a vestir, en

EL BLAU

aniràs sempre a la moda amb el màxim d'economia.

10

11

Fig. 10.— M_3 esquer. Fig. 11.— M_3 dret.
Les dues figures estan reduïdes a $\frac{4}{5}$ del tamany natural.

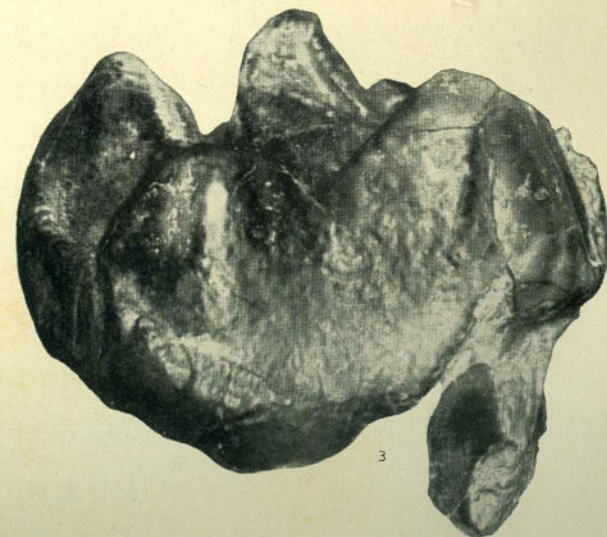
Fots. W. Liobet

1

2

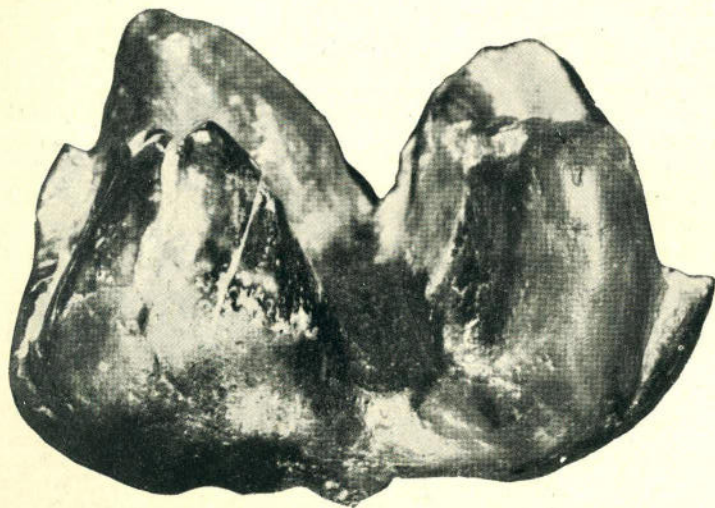

3

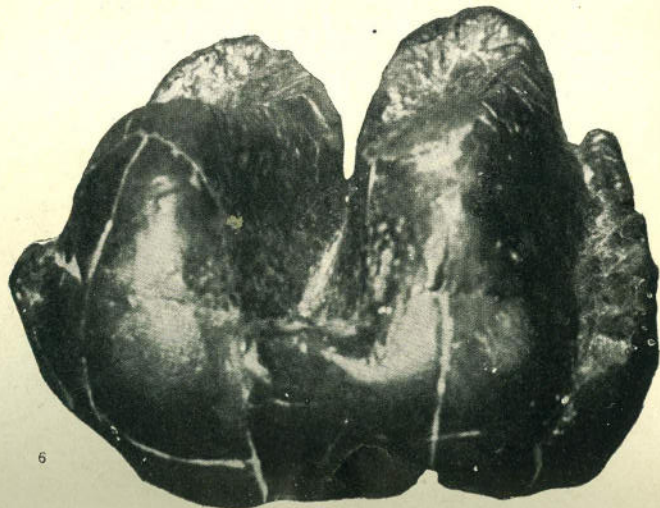
Fig. 1. - Germen d'un 1.er Prem. inferior.
Fig. 2. - Prem. 1.er.
Fig. 3. - P_2 dret.
Les tres figs. són de tamany natural.

4

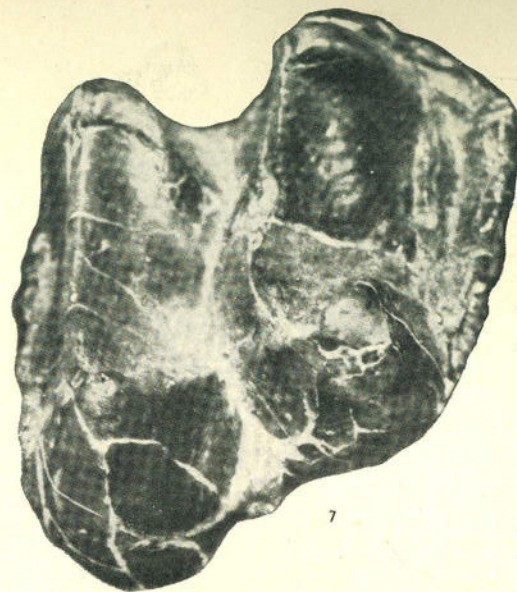

5

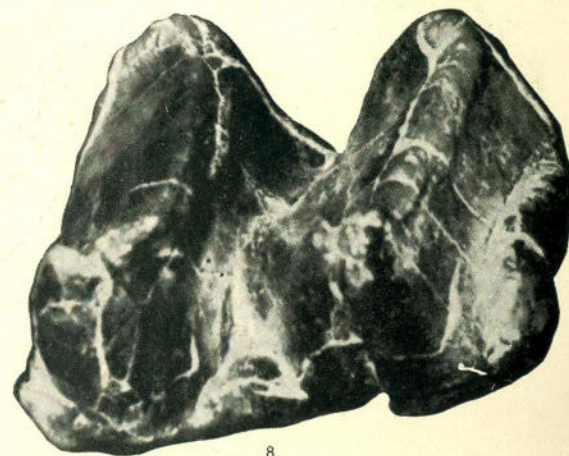

6

Fig. 4. - $M \overline{1}$ dret.
Fig. 5 - $M \overline{2}$ esquer.
Fig. 6 $M \overline{2}$ esquer.
Les figs. 5 i 6 de tamany natural: la 4 quelcom reduïda.

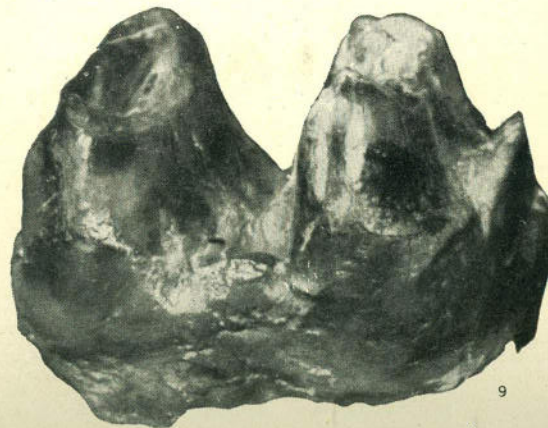

7

8

Fig. 7 - $M \overline{2}$ dret.
Fig. 8 - $M \overline{3}$ esquer.
Fig. 9 - $M \overline{3}$ dret.
Les tres reduïdes a $\frac{4}{5}$ del tamany natural.

9